

ВІДНОСНО ДИСКУСІЙНИХ ПИТАНЬ ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 232-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

О.Ю. Вітко

*аспірант кафедри кримінального права та процесу
ВНЗ «Національна академія управління»*

Постановка проблеми. Стаття 232-1 Кримінального кодексу України, з часу доповнення нею КК України згідно з Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 викладалася законодавцем у різних редакціях. Однак, у всіх її редакціях законодавець визначав предметом злочину інсайдерську інформацію. З іншої сторони, КК України не має положень, які б визначали та розкривали поняття, інсайдерської інформації. Визначення поняття та розкриття ознак інсайдерської інформації міститься в ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок». Дане положення спеціального Закону має важливе значення для застосування ст.232-1 КК України, адже визначає ознаки та коло предмета даного злочину, що, в свою чергу, зумовлює необхідність приділення уваги до вивчення цих положень закону. Крім того, для встановлення предмета даного злочину важливим є з'ясування фізичних, юридичних та соціальних його ознак.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Відносно того, що предметом злочину, передбаченого ст.232-1 КК України, є інсайдерська інформація в літературі особливих дискусій не має. Так, О.О. Кашкаров, вважає, що предметом злочину за ст.232-1 КК України, є неопублікована чи неоприлюднена інформація, яка містить відомості про емітента та його цінні папери чи правочини щодо них [1, с. 110] (інсайдерська інформація в розумінні ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», з попередній редакції). О.І. Перепелиця, В.М. Киричко, В.Я. Тацій також вважають, що предметом даного злочину є інсайдерська інформація [2, с. 264, 3 с. 244].

Тому, **метою дослідження** є доповнення та уточнення раніше висвітлених питань предмета злочину, передбаченого ст. 232-1 КК України.

Основні результати дослідження. Відповідно до ч. 1 ст. 44 ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» у попередній редакції, інсайдерська інформація – будь-яка неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери або правочини щодо них, оприлюднення якої може значно вплинути на вартість цінних паперів.

Інше визначення містить чинна Концепція запобігання маніпулюванню ринком цінних паперів, нечесній торговій практиці і порушенню етики про-

фесійної діяльності на фондовому ринку, схвалена Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №21 від 14 січня 2003 року (далі – Концепція), в якій вказано, що інсайдерська інформація це – інформація про цінні папери та угоди з ними, а також про емітента цих цінних паперів, яка одночасно є істотною і не є оприлюдненою та розкриття якої вплине на ринкову ціну цих цінних паперів.

У свою чергу, чинна редакція ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначає, що інсайдерською інформацією є неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фондовій біржі, або правочини щодо них, у разі якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів), та яка підлягає оприлюдненню відповідно до вимог, встановлених цим Законом.

Отже, попередня редакція ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачала ознаки інсайдерської інформації як предмета даного злочину: неоприлюдненість будь-якої інформації про емітента, його цінні папери або правочини щодо них; можливість значно вплинути на вартість цінних паперів унаслідок оприлюднення такої інформації.

Натомість Концепція визначає, що ознаками інсайдерської інформації є: неоприлюдненість інформації про цінні папери та угоди з ними, а також про їх емітента; істотність цієї інформації; можливість впливати на ринкову ціну цінних паперів, унаслідок розкриття такої інформації.

Таким чином, характерними відмінностями в ознаках інсайдерської інформації за попередньою редакцією ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», і її визначенням у Концепції, є: вказівка на істотність такої інформації в Концепції, чого не було в законі, і вказівка в законі на можливість інсайдерської інформації впливати на вартість цінних паперів унаслідок її оприлюднення, про що не зазначено в Концепції.

На нашу думку, ознака можливості значно вплинути на вартість цінних паперів внаслідок оприлюднення інформації про емітента, його цінні папери або правочини щодо них, сама по собі вказує на істотність такої інформації.

Тому вважаємо, що в даних двох визначеннях не має суттєвих відмінностей щодо ознак інсайдерської інформації.

З іншої сторони, ознаки інсайдерської інформації у чинній та попередній редакції ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» відрізняються. Зокрема, чинними ознаками є: неоприлюдненість інформації про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фондовій біржі, або правочини щодо них; можливість істотно впливати на вартість цінних паперів та похідних (деривативів) у випадку оприлюднення такої інформації; підлягання оприлюдненню цієї інформації відповідно до вимог, встановлених законом.

Отже, новими ознаками інсайдерської інформації є: її поширення на похідні цінні папери (хоча похідні цінні папери також визнаються цінними паперами, тому в цьому істотних відмінностей, на наш погляд, не має); пере-

бування цінних паперів та деривативів в обігу на фондовій біржі; підлягання оприлюдненню цієї інформації відповідно до вимог закону.

Вважаємо, що таке нове поняття інсайдерської інформації, яке передбачено ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», у чинній редакції звужує коло такої інформації, адже встановлює такий уточнюючий критерій як перебування цінних паперів та деривативів емітента в обігу на фондовій біржі.

Разом з тим, залишається чинним також визначення поняття інсайдерської інформації за Концепцією, яка передбачає більш широкі ознаки інсайдерської інформації. Проте, для цілей встановлення предмета злочину, передбаченого ст.232-1 КК України, визначення поняття та ознак інсайдерської інформації, в новій редакції ч.1 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» має більшу юридичну силу.

Таким чином, на сьогоднішній день законом не визнається інсайдерською інформацією та не вважається предметом даного злочину інформація про цінні папери емітента, які не перебувають в обігу на фондовій біржі.

На нашу думку, вказане вище це звуження ознак інсайдерської інформації, а відповідно і кола інсайдерської інформації, яка є предметом даного злочину, виключає з-під кримінально-правової охорони ст. 232-1 КК України цілу сферу обігу цінних паперів – сферу позабіржового ринку цінних паперів, що певною мірою негативно впливає на права та інтереси емітентів і інвесторів.

Необхідність більш поширеного визначення поняття та ознак інсайдерської інформації обґрунтовується також В.В. Саєнком, який запропонував вважати інсайдерською інформацією – будь-яку конкретну неоприлюднену інформацію про емітента, його цінні папери або договори щодо них, що є істотною, тобто у випадку оприлюднення може значно вплинути на ринкову вартість цінних паперів [5, с. 195].

Проаналізувавши частини 2, 3 ст.44 Закону України «Про цінні папери та фондового ринку» можна вести мову про те, що не вважається інсайдерською інформацією та не є предметом цього злочину інформація щодо оцінки вартості цінних паперів та/або фінансово-господарського стану емітента, якщо вона отримана виключно на основі оприлюдненої інформації або інформації з інших публічних джерел, не заборонених законодавством, а також відповідна інформація, яка оприлюднена відповідно до закону.

Важливим моментом для встановлення предмета даного злочину є те, що законодавством не визначається конкретний перелік інсайдерської інформації, а визначається тільки її ознаки.

Тому ми погоджуємося з тим, що оцінювати, яка саме інформація є інсайдерською, а відповідно предметом злочину, передбаченого ст. 232-1 КК України, повинен суд при розгляді конкретних випадків [5, с. 193; 1, с. 111].

Також слід додати, що при кваліфікації злочину за ст.232-1 КК України оцінювати чи відноситься певна конкретна інформація до інсайдерської та чи є вона предметом даного злочину, на нашу думку, повинні також посадові особи правоохоронних органів у рамках кримінальних проваджень.

Інсайдерська інформація як предмет злочину за ст.232-1 КК України має фізичні, юридичні та соціальні ознаки.

Так, фізичні ознаки предмета даного злочину проявляються в тому, що інсайдерська інформація має матеріальний вираз, а саме вона може міститися в документах (паперових, електронних), в електронних записах, які фіксуються за допомогою ЕОМ, інших джерелах та носіях.

Юридичні ознаки предмета даного злочину мають свій вираз в тому, що на інсайдерську інформацію як на предмет злочину вказано законодавцем у диспозиції ст.232-1 КК України, а також у тому, що поняття та характерні ознаки інсайдерської інформації закріплені в Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок».

Соціальні ознаки інсайдерської інформації проявляються в тому, що вона: є не оприлюдненою; її оприлюднення може істотно вплинути на вартість цінних паперів та деривативів; вона здатна задовольняти потреби осіб та реалізувати їх інтереси як законні потреби та інтереси емітентів, так і протиправні інтереси та потреби осіб, які за її допомогою хочуть здійснити протиправну купівлю чи продаж цінних паперів таких емітентів.

Правильне встановлення предмета даного злочину має важливе значення для кваліфікації діянь за ст.232-1 КК України, адже у випадку, коли використана неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери (деривативи) та про правочини щодо них хоч і вплинула певним чином на вартість цінних паперів, але не мала всіх необхідних ознак, які встановлені законом, буде відсутній склад цього злочину, оскільки відсутнім буде його елемент – предмет злочину. За таких же підстав буде відсутній склад цього злочину і у випадку, коли інформація стосуватиметься оцінки вартості цінних паперів та/або фінансово-господарського стану емітента, якщо вона отримана виключно на основі оприлюдненої інформації або інформації з інших публічних джерел, не заборонених законодавством, а також коли вона буде оприлюднена відповідно до закону чи не матиме всіх ознак інсайдерської інформації, які вказані в законі.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного можна дійти висновку про те, що предметом злочину за ст.232-1 КК України на даний час є інсайдерська інформація, тобто: 1) лише неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи) або правочини щодо них; 2) така інформація стосується лише цінних паперів та похідних (деривативів), які перебувають в обігу на фондовій біржі; 3) оприлюднення цієї інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів); 4) тільки та інформація, яка підлягає оприлюдненню відповідно до закону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кашкаров О.О.* Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері випуску та обігу цінних паперів: дис... канд. юрид. наук : 12.00.08. / Кашкаров Олексій Олександрович; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. — Х., 2006. — 219 арк.

2. Кримінальне право України. Особлива частина: [підручн.] / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — [3-є вид., перероб. і допов.]. — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 624 с.

3. Кримінальне право України : Особлива частина : [підручн.] / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація — 4-те вид., переробл. і доповн. — Х. : Право, 2010 — 608 с.

4. *Вітко О.Ю.* Предмет злочину з незаконного використання інсайдерської інформації / О.Ю. Вітко // Міжнародне, наднаціональне та національне право: проблеми конвергенції : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 13 грудня 2013 р. / За ред. д.ю.н. Т.С. Ківалової; Міжнародний гуманітарний університет. — Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2013. — С. 188-191.

5. *Саєнко В.В.* Правове регулювання використання інсайдерської інформації на ринку цінних паперів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Саєнко Володимир Володимирович; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2002. — 249 арк.

Вітко О.Ю. Відносно дискусійних питань предмета злочину, передбаченого ст. 232-1 Кримінального кодексу України

У статті автором аналізуються ознаки інсайдерської інформації як предмета злочину, передбаченого ст. 232-1 КК України. На основі такого аналізу встановлюються фізичні, юридичні і соціальні ознаки предмета злочину за ст. 232-1 КК України. Крім того, визначається предмет даного злочину, а також його значення для кваліфікації.

Ключові слова: предмет злочину, інсайдерська інформація, цінні папери.

Вітко А.Ю. Относительно дискуссионных вопросов предмета преступления, предусмотренного ст. 232-1 Криминального кодекса Украины

В статье автором анализируются признаки инсайдерской информации как предмета преступления, предусмотренного ст. 232-1 КК Украины. На основании данного анализа устанавливаются физические, юридические и социальные признаки предмета преступления по ст. 232-1 КК Украины. Кроме того, определяется предмет данного преступления, а также его значение для квалификации.

Ключевые слова: предмет преступления, инсайдерская информация, ценные бумаги.

Vitko O. Relative to controversial issues of target of crime under the article 232-1 of the Criminal Code of Ukraine

In the article the author analyzes the features of insider information as a target of crime under Art. 232-1 of the Criminal Code of Ukraine. Subject to this analysis are established physical, legal, and social characteristics of the target of crime under Art. 232-1 of the Criminal Code of Ukraine. In addition, the target of crime is determined, as well as its importance for qualification.

Keywords: target of crime, insider information, securities.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2014.